

Novela Správneho poriadku prinesie pre občanov viaceré pozitíva

/10.12.2003, Združenie Občan a demokracia/ - Novela zákona o správnom konaní (Správny poriadok) schválená parlamentom na poslednej schôdzi nadobudne účinnosť 1. januára 2004. Ide o prvú výraznejšiu zmenu tohto zákona od jeho prijatia v roku 1967.

Správny poriadok upravuje postup konania orgánov štátnej správy a samosprávy (tzv. správnych orgánov) a proces vydávania rozhodnutí. Je dôležitým zákonom, ktorý sa týka všetkých občanov, ktorí prichádzajú do styku so štátnymi alebo samosprávnymi orgánmi.

Do pripomienkovania zákona na Ministerstve vnútra, v legislatívnej rade vlády i v parlamente sa zapojili aj mimovládne organizácie a Odbor boja proti korupcii Úradu vlády SR. Aj preto bol nakoniec zákon prijatý v podobe, ktorá prinesie pre občanov viaceré pozitíva.

Postavenie občanov v konaní pred úradmi posilňujú najmä tieto nové ustanovenia:

- úrady budú musieť dbať na to, aby pri rozhodovaní o rovnakých alebo podobných veciach neboli medzi jednotlivými rozhodnutiami neodôvodnené rozdiely (§ 3 ods. 4)
- úrady budú musieť na úradnej tabuli a na internete (ak k nemu majú prístup) oznamovať verejnosti začatie, priebeh a skončenie konania vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti – napríklad dôležité územné a stavebné konania (§ 3 ods. 5)
- úradná tabuľa bude musieť byť nepretržite prístupná verejnosti – 24 hodín denne (v súčasnosti sa často stáva, že úradné písomnosti sa vyvesujú vo vestibule správneho orgánu, ktorý je prístupný len počas úradných hodín) (§ 3 ods. 5)
- účastníci konania budú mať právo dostať fotokópie zo spisov po zaplatení úhrady materiálnych nákladov spojených so zhotovením týchto kópií (§ 23 ods. 4)
- ak sa písomnosti alebo rozhodnutia oznamujú prostredníctvom tzv. verejnej vyhlášky, úrad bude musieť písomnosť zverejniť nielen na úradnej tabuli, ale aj iným spôsobom – napríklad v miestnej tlači, v rozhlase alebo na tabuli umiestnenej na mieste, ktorého sa rozhodnutie týka (ide najmä o prípad povoľovania rozsiahlejších stavieb) (§ 26 ods. 2)
- ak zákon dáva úradu možnosť voľne sa rozhodnúť v rámci stanovených medzí (tzv. voľná úvaha – napr. rozhodovanie o výške pokuty, kde je určená minimálna a maximálna výška pokuty), úrad bude musieť v rozhodnutí vysvetliť, prečo sa rozhodol pre konkrétne riešenie (§ 47 ods. 3)
- úrad bude musieť v odôvodnení každého rozhodnutia zareagovať na všetky námietky a vyjadrenia účastníkov konania (§ 47 ods. 3)
- úrad bude musieť poučiť účastníka konania, že môže podať na súd návrh (žalobu) na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a jeho zrušenie (§ 47 ods. 4)
- úrad bude musieť oznámiť účastníkovi konania, kedy jeho odvolanie postúpil odvolaciemu orgánu, aby účastník konania presne vedel, dokedy musí byť rozhodnuté o jeho odvolaní (§ 57 ods. 2)

Rizikom novely sú však nové ustanovenia o tzv. zúčastnených osobách. Osoba v postavení zúčastnenej osoby nebude mať na rozdiel od plnoprávneho účastníka konania právo podať odvolanie proti rozhodnutiu a nebude sa môcť obrátiť ani na súd. Dôvodová správa k novele zákona obsahuje názor, že takéto postavenie by mali mať ekologické občianske združenia v konaniach týkajúcich sa životného prostredia. Podľa viacerých v súčasnosti platných zákonov – napríklad podľa zákona o ochrane prírody a krajiny v konaní o výrube stromov - však majú ekologické združenia plnohodnotné postavenie účastníka konania vrátane práva podať odvolanie proti rozhodnutiu. Právo ekologického združenia byť plnoprávnym účastníkom konania s možnosťou podať odvolanie jednoznačne vyplýva aj z medzinárodného Aarhuského dohovoru. Ekologické organizácie sa preto obávajú, že novovytvorený inštitút zúčastnenej osoby sa môže stať prostriedkom na oklieštenie práv ekologických organizácií účinne sa podieľať na ochrane životného prostredia.